

JAUNAIS CEĻŠ

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris” laikrosts

Cena 5 kap.

Sauc Aglonas zvani

No trešdienas līdz trešdienai

Latvijas sportistu svētki

Zirgkopības saimniecības un zirgu sporta cienītāji katru gadu rīko plašāka un šaurāka mēroga svētkus — savas sacensības. Tādas sacensības bieži tiek organizētas arī mūsu agrofirmā — stadionā pie senā parka. Šogad uz šiem svētkiem, kas iecerēti 19. augustā, saimniecības zirgkopības vadītāji un speciālisti pašmāju zirgu sporta meistari kuriem ir pieredze un kuri gūst atzīstamus panākumus sacensībās, visus ieinteresētos aicina pulksten 13.00. Uz

šiem svētkiem ieradīsies spēcīgi sportisti no visas republikas, kas liecina, ka sacensības dos daudz interesanta, aizraujoša.

Vsiem ieinteresētajiem jābrauc uz Riebiņiem, pāri Feimankas tiltam un jānogrūžas uz vecās muižas pusē. Aiz tās tad arī ir sacensību vieta.

Bet pagaidām saimniecībā pilnā sparā rit gatavošanās. Jo taču viesu uzņemšana ir ne tikai patīkams pienākums, bet arī prasa daudz darba.

Pagasta padomes sesija

Šā gada 16. augusta plkst. 17.00 notiks Riebiņu pagasta padomes trešā sesija.

Dienas kārtība:

1. Riebiņu pagasta saistīto noteikumu apstiprināšana.

Ciemiņi no Aknīstes

Nesen pie mums viesojās grupa speciālistu no Lietuvas pierobežas — Jēkabpils rajona Aknīstes padomju saimniecības. Atbraucēji apskatīja melnrabo govju lielfermu «Progress», šķirnes zirgu audzētavu, iepazinās ar ciematu, tikās ar mūsu kopsaimniecības lopkopības speciālistiem.

Pa grūtību šķēršļu joslu

Var teikt, ka skolotājam vismazāk iznāk atpūsties, salīdzinot ar citiem inteliģences pārstāvjiem. Te jāstrādā ar skolēniem LOTOS vienībās, te katru dienu jāiet uz skolu, lai to pienācīgi sagatavotu jaunajam mācību gadam. Daudz rūpību šajā jomā ir Riebiņu vidusskolas kolektīvam. Pedagoģiem nācies atteikties no atvaļinājumam paredzētajām dienām, kārtot, post, labot un krāsot visu, kas nepieciešams mācību kabinetos un klasēs. Tas prasa ļoti daudz laika.

Kas tad jau izdarīts? Skolas direktors Romāns Petrovs pastāstīja, ka ar kabinetiem un klasēm tā kā būtu kārtībā, strādājuši uz goda visi pedagoģi, kuri atbilda par šīm telpām. Mācību gadu tur varēs sākt

- Dievmātes Debesis uzņemšanas dienai;
- no katolicisma vēstures;
- kopš kura laika Latvijā godina sv. Mariju;
- 15. augusts Aglonas bazilikā;
- zviedru bīskapa vēlējums;
- «Lobreit Latgolā» iepazīstina ar dziesmu, ko dzied ticīgie, kā arī ar ceļojumu uz Aglonu pirms 50 gadiem.
- Šogad aprit 70 gadi kopš līguma parakstīšanas starp Latviju un Krieviju, kā tas bija — raksta vēsturnieks; stāstam arī par kādu unikālu ieceri.

Smags ir maizes ceļš

Daždien pavisam skopas ir zīnas, kas no ražošanas nodalēm tiek saņemtas kopsaimniecības dispečerdienestā, kur visi padarītie darbi tiek reģistrēti speciālajos žurnālos. Agrofirmas ģenerāldirektora vietniece lauksaimniecības jautājumu Sofija Vjakse, abu ražošanas iecirkņu vadītāji Fiodors Gromovs un Volodimars Adamovičs spriež, ka šīs ražas novākšanas cēliens ir patš grūtākais no visiem, kas palikuši atmiņā. Jau sen visos darba iecirkņos mehanizatori ir noskanojušies uz to, lai kuru katru brīdi dotos uz laukiem un cīnītos par katru metru, par katru kilogramu. Bet bieži vien tikai tāda nīkšana un gaidīšana sanāk. Ja laiks tomēr izgadās bez lietus, tad strādā visi. Piemēram, divas aizvadītās brīvdienas bija skaidras un saulainas, arī padarīto darbu likne pakāpās uz augšu straujāk, varēja aizdzīt no sejam rūpestu ēnas. Bet tad atkal augu dienu lināja tikai otrajā dienā ap pusdienlaiku parādījās saule. Tā tas turpinās, attiecīgi jāpamans arī strādājošajiem. Lai arī ne sevišķi strauji, kā gribētos, tomēr sarūk nenovāktu lauku platības un pildās graudu apcirknī, pazūd no laukiem salmi un aug lopbarības krājumi, plašumā vērsas apartās zemes platības, darbam gatavojas sējēji.

Grūts ir maizes ceļš no druvās uz klēti, par to liecina arī ar riteniem «izartās» dzīlās grambas pat piekalnītēs, ieplakās spūgulo ūdens lāmas, tā arī nepaspējot aizplūst vai iesūkties zemē. Daudz nepatīkšanu mehanizatoriem sagādā saveldrējumi, no tā ciešuši arī vasarāji, bet vis

vairāk rudzi. Nonākot tādā vietā, kombainieris ar savu agregātu brauc atpakaļ, uz priekšu panem saniski, līdz tomēr arī sagūlušie stiebari ir panemti. Tāda «dejošana» atgadās visiem.

Nekļājas vieglāk arī

tiem, kuri seko kombainieriem — salmu savācējiem, arājiem, augsnes kalpotājiem, un citiem, arī tie ieslieg tādā vietā, kur par to pat iedomāties nevarētu.

Bet raža nak.

ATTELOS (no augsas uz leju): pildās kombainu graudu tvertnes, arī salmi tiek sasmalcināti un sablīvēti uzglabāties lopbarībai, kalpošanas materiālus, citi steidz apart spurainās rugaines. Gaidīt nevar, jo arī kartupeļi drīz vācami, jāceļ no zemes lopbarības

Kas ir svētā Marija

Katoli Mariju teic kā Baznīcas Māti.

Marija tiešām ir tās baznīcas locekle, kuru dibināja viņas dēls Jēzus Kristus. Šajā kopienā viņa ieņem speciālu vietu, viņa nav tikai Baznīcas Māte, kura sazinās ar Kristu — Baznīcas galvu, bet ir arī Baznīcas modelis, kas ar īpatnējo piemēru izdala kristīgos tikumus.

Arī Baznīca ir Māte un Jaunava, svētā un svētošā. Marija — Baznīcas modelis — ir kā svarīgs sakraments, kā Jēzus Kristus glābšanas klātienē iedarbīga zīme.

Kad Marijas dzīves gaitas virs zemes beidzās, viņa tika savienota ar savu dēlu, tika uzņemta debesīs ar miešu un dvēseli. Viņai tāpat kā viņas dievišķīgajam Dēlam nebija jāpaliek kapā. Miesīgi dzemdēja Jēzu, miesīgi ar viņu ir debesīs.

No prof. Ronaldā Lavlera raksta

ATTELOS: Jaunavas Marijas un Jēzus bērna portrets, darināts 3. gadsimta katakombās; šīs kāpnes uz kurām deg sveces, ved uz Jaunavas Marijas kapu.

Jau jūlija avīzes rakstīja, ka vairākas cilvēku grupas no dažādām pilsētām gatavojas svētkoju mam kura galamērķis ir Aglonas bazilika. Daudzi par pulcēšanās vietu izraudzījušies Cēsis. Laudis no Daugavpils ies caur Višķiem, pa jau pazīstamu maršrutu ies rēzeknieši. Kā vienmēr, šajos pulkos liela daļa ir jauniešu un pusaudžu, viņiem šis pārgājieni vienlaicīgi būs arī iepazīšanās ar dzimto novadu tā skaisto dabu un vienkāršajiem cilvēkiem, ar Latgales zemnieku dzīvi.

Svētceļnieki Aglonā parasti ierodas lielo svētku — Marijas Debesīs uzņemšanas dienas priekšvakarā, pēc tāliem, nogurdinošiem ceļiem naktī atpūšas un pavada sirsnīgās lūgšanās bazilikā. 15. augustā jau no agrā rīta sāk valdīt dzīva rosība uz ceļiem, kuri ved uz šo stūrīti mūsu novadā, apsteidzot neskaitāmos kājāmgājējus, aiztraucas automašīnas.

Par to kā Dievmātes Māras Zemes karalienes godināšanas svinības bazilikā noritēs šogad, palūdzām informēt dekanu Pēteri Onckuli. Viņš ļoti atvainojās, ka svētku priekšvakarā ir tik daudz darba, tāpēc nevar atlaulāties plašu sarunu. Bet tas jau arī nav vajadzīgs. — labāk katram būt klāt, redzēt un visu pārdzīvot pašam.

Tātad, svētki sākas jau 14. augustā. To ievada pulksten 8.00 būs svētā Misša par represētajiem, aizvestajiem prom no dzimtajām mājām, mirušajiem svešumā un kritušajiem karā, kā arī tiem, kuri miruši emigrācijas ceļos. Pēc tam pulksten 10.00 sāksies Votivmisša (veltījums), bet pulksten 12.00 — Summa un svētruna.

Ar to rīta dievkalpojumi beigsies. Līdz vakaram dievticīgie varēs lūgties patstāvīgi, tie, kuri maz pazīst Aglonu, iepazīties ar tās skaistajiem ezeriem un apkārtni, satikt draugus un paziņas. Šis būs arī laiks, kad sāks ierasties svētkoļotāji.

Vakara dievkalpojumus pulksten 18.00 ievada vesperes un svētruna, tai sekos pulksten 19.00 Pontifikālā Misša, veltīta mūsu jaunajai paaudzei — bērniem un jauniešiem. Pēc tam ar tautu runās bīskaps, pēc viņa svētrunas (mā-

cības) notiks svētā procesija. Kad tā būs noslēgusies, visi pulcēsies pie Vīna Eminences mūsu kardināla Julijana Vaiņoda kapa, kur notiks aizlūgums.

Pēc sen iedibinātas tradīcijas nakts no 14. uz 15. augustu ir jāpavada nomodā, lūdzoties un dziedot garīgās dziesmas, krāsnās ugunīs slīgstošajā bazilikā vai pie tās dārzā. Lūgšanas parasti notiek dažādu tautu valodās.

dienā paredzēta pulksten 12.00. Tāpat notiks svētruna, pēc kuras sāksies vesperes, kuru laikā daudzi jaunie aglonieši, arī apkārtnes zēni un meitenes, piedalīsies iestiprināšanas svētkos. Šis sakraments tos iecels pieaugušo kārtā. Pirms svētku noslēguma paredzēta vēl viena procesija. Pēc tās — lūgšanu kopa Te Deum.

Tai sekos gadskārtējo Aglonas Dievmātes svētku

15. augusts Aglonā

15. augusta rītā, pulksten 7.30 bazilikā sāksies Primārija, tiks noturēta svētruna, bet pulksten 8.30 — pirmā svētā Misša šajā dienā. Tā notiks bazilikas dārzā latviešu valodā (pamatā dievkalpojumi tiks noturēti latgaliski — visiem katoliem saprotamā valodā), sekos svētruna. Ot-

noslēgums. Un atkal laudis dostes pie saviem ikdienas darbiem, būs kļuvuši gaišāki un patiesāki. Un būs noticis brīnums — brīnumdarītāja Jaunava Marija ar mazo Jēzu klēpī būs viņus padarījusi redzīgākus, centīgākus un darbīgākus, būs apveltījusi ar savu svētu.

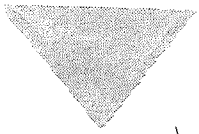
rā svētā Misša sāksies pulksten 9.30, bet svētruna tiks sniegta poļu valodā turpat bazilikas dārzā. Trešā svētā Misša sāksies pulksten 10.30, dārzā svētruna ticīgajiem tiks sniegta krievu valodā.

Pontifikālā Misša šajā

mu, ar mīlestību, ar ticību. **ATTELA:** kas izdarīts katoliem skumjā brīdī — pie nelaika kardināla kapa, Aglonas, dekāns Pēteris Onckulis centrā. Un ne tikai tadā reizē, viņš pastāvīgi ir ar cilvēkiem, viņu vidū.

Henrik Svenungsson BISKOP

Biskapa vēlējums

Vairākas dienas Latvijā viesojās bīskaps no Stokholmas Henriks Svenungsson. Zviedru ciemiņš piedalījās dievkalpojumā Doma baznīcā Rīgā, kur noturēja svētrunu, tikās ar daudziem garīdzniecības pārstāvjiem un vienkāršajiem laudim. Bet vienu dienu kopā ar pavadītāju svītu — Zviedrijas reliģiskajiem un sabiedriskajiem darbiniekiem — veltīja tālajam braucienam uz Aglonu, lai apskatītu baziliku un paklanītos kardināla Julijana Vaiņoda pišļiem tās dārzā.

Pa ceļam viņš kopā ar pavadītājiem iegriezās Preiļu dekanātā, kur cieņaini uzņēma dekāns Alberts Budže, interesējās par dekanāta darbu, apskatīja baznīcu un tās ievērojamās relikvijas, uzdeva jautājumus par baznīcas vēsturi, celtniecības īpatnībām (cēla to visa draudze, lieli un mazi), par draudzes darbību.

Ar viņu tikās mūsu laikraksta līdzstrādnieks, ar tulku, Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes pasniedzēja Guntas Lejnas laipnu palīdzību viesim uzdeva dažus jautājumus.

Bīskaps H. Svenungsson pastāstīja: — Par Aglonu un tās baziliku esam dzirdējuši arī savās mājās, zinājam

arī par jūsu nelaika kardināla darbīgo dzīvi un devumu katoļu baznīcai. Mēs augstu vērtējam, ka jūsu baznīca strādā ar septiņu astoņus gadus veciem bērniem, gatavojot viņus dievgaldam, ka aizvien vairāk cilvēku atrod ceļu uz dievnamu. Pareizi, cilvēkmīlestība jāieaudzina no mazotnes, un to pilnā mērā var izdarīt tikai baznīca. Mēs pārstāvam dažādas baznīcas (mūsu viesis bija luterānis — aut.) un dažādas ticības, bet mērķis mums ir viens un tas ir kopīgs — padarīt labāku mūsu sabiedrību.

Mūsu grupā ir laikraksta «Kvarkans Tidning» («Baznīcas Avīze»), kurai daudz lasītāju, korespondenti. — šajā laikrakstā pastāstīsim par iespaidiem Latvijā un jūsu novadā — Latgalē, par savu prieku, ka esam tik daudz guvuši šajā ceļojumā.

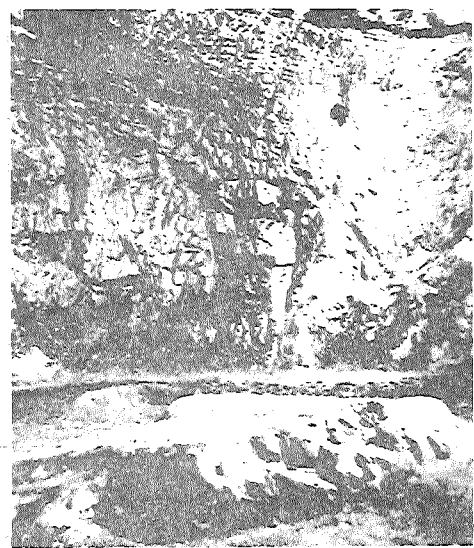
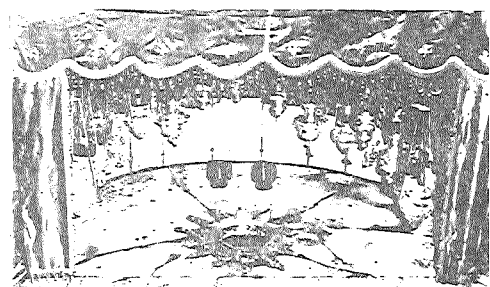
Novēlu jums brīvību un ticību, mīlestību, lai tā pārīet no viena pie otra, no maza cilvēciņa uz lielu, un otrādi — no liela uz mazo!

— Thank you very much! Ļoti pateicamies jums!

A. Mežmalis

ATTELOS: mūsu clemīna vizītkarte: bīskaps Henriks Svenungsson. Autora foto

Dievmātes godināšana Māras zemē

ATTELOS:

sudraba zvaigzne Dzimšanas baznīcā Betlemē apzīmē vietu, kur piedzima Kristus, iās četrpadsmit stari simbolizē Krustaceja stacijas; svētās ģimenes — Jāzēpa, Marijas un Jēzus mīteklis — ala ar sadrupušu galdnieka darb-galdu vidū, zem grīdas ir neliels pagrabs graudu uzglabāšanai; svētās ģimenes mītnes pagrabs ar graudu glabātavu; Jāzēpa pišļu atdusas mauzolejs.

Indriķis savā hronikā liecina, ka Rīgas bīskaps Alberts savā trešajā valdīšanas gadā (1199. — 1229.) bīskapa katedrāli un visu Livoniju atvēlēja Visvētākajai Jaunavai Marijai. Kopš tā laika Livonija tiek saukta par Māras Zemi (Terra Mariana).

Livonijas atvēlēšanu Jaunavai Marijai pāvests Inokentijs III apstiprināja 4. Laterāna koncilā (1215.) un proklamēja to, tas ir, Latviju un Igauniju, par Māras Zemi.

Pati pirmā baznīca senajā Rīgā bija iesvētīta Jaunavas Marijas vārdā, atradās netālu no tagadējās sv. Jāņa baznīcas.

Rīgas katedrāles jeb Dombaznīcas titula svētki bijuši 15. augustā, Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas dienā, bet konsekācijas jeb iesvētīšanas diena — 16. augustā. Rīgā atradās vēl arī citas baznīcas, veltītas Dievmātei, daudzās bija viņai par godu uzcelti krāšņi altāri.

Par Jaunavas Marijas godināšanu senajā Rīgā liecina arī tas, ka viņai lika veltītās daudzas pilsētas organizācijas (Marijas Gilde) un citas. 15. gadsimta beigās Rīgā svinēja tos pašus Jaunavas Marijas svētkus, kādus katoli svin tagad. Vislielākie no tiem bija Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas diena 15. augustā, tie bija arī Rīgas Dombaznīcas titula un iesvētīšanas svētki. Vigīlijas vakarā visas pilsētas baznīcas un nami bija skaisti ugunoti, pilsoņi visu nakti pulkiem staigāja pa ielām, dziedādami Jaunavas Marijas dziesmas. Tātad šī diena jau no seniem laikiem bijusi par īstiem tautas svētkiem.

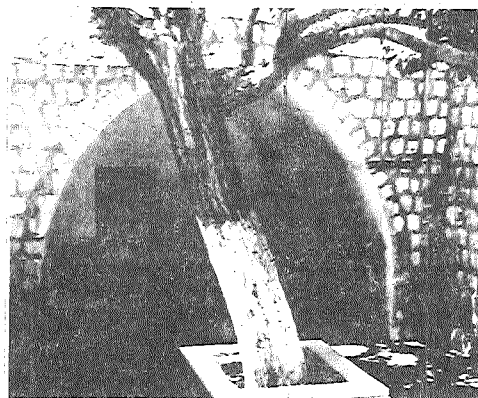
Livonijas ordenis ļoti godāja Dievmāti, viņai bija veltītas vairākas pils — aizsardzības cietokšņi, piemēram, Saldū, Kuldīgas apriņķī

1341. gadā celtā pils Frauenburge bija veltīta Marijai.

1515. gadā Livonijas ordeņa mestrs Valters Pletenbergs Dievmātes tēlu no smilšakmeņa cilvēka augumā uzstādīja virs galvenās ieejas Rīgas pils, kur Dievmāte redzama kā Virgo gloriosa (slavas mirdzumā starojoša jaunava). Daži vēsturnieki domā, ka šis ir Māras Zemes Karalienes tēls. Rīga bija senās Māras Zemes (Livonijas) galvenais centrs.

Latvijas atvēle Dievmātei nekad nav at-saukta, nedz atmesta. Arī šodien pastāv Aglonas svētkoļotāju dievkalpojumi 15. augustā — Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētkos, tie aizkustinoši liecina par ticīgās latviešu tautas pašjūtu uz Dievmātes aizbildniecību.

Preļāts dr. K. Ručs

Līgums

Ja kāds ar mūsu guma starp Padomju Krieviju un Latviju (Padomju) 1919. gada vasarā izveidojās jauns Latvijas teritorijā pretdarbojošs spēku lielums un izvietojums. Pēc landesvēra sakāves pie Cēsīm Latvijas Republikas Pagaidu valdība savu rezidomju Latvijas valdība, kad sarkano karaspēks atstāja denci pārcēla uz Rīgu. Pā-Zemgali un Vidzemi, izvietojās Rēzeknē. Sakarā ar to, ka tā atradās ciešā militārā un politiskā savienībā ar Krievijas Federāciju, tad šādam stāvoklim bija tieša Latvijas Republikas konfrontācija ar Padomju Krieviju. Taču tālab, ka abās pusēs nebija pietiekami lielu spēku, Latgales frontē izveidojās zināms klusums. Tāds stāvoklis saglabājās vairākus mēnešus.

Neskatoties uz to, ka lielā daļā pamatiedzīvotāju bija mazinājušās simpātijas pret padomju varu saskaņā ar nopietnām kļūdām

tas politiskā piemēram, agrārārajā jautājumā un īpaši pret soda mēriem, ko pielietoja pret tiem, kurus uzskatīja par kontrrevolūcijas elementiem (tikai Daugavpilī vien tajā laikā par «sarkanā terora» upuriem kļuva vairāki desmiti no vietējās inteligences pārstāvjiem, kurus nošāva galvenokārt 1919. gada 28. marta rītausmā pie cietokšņa), konfliktam ar Padomju Krieviju tomēr nebija tik asas popularitātes, kā Bermonta — Avalova karapūļu ielašanās apturēšanai. Cilvēku masas, kas bija jau nogurušas nebeidzamos karos un pārestības pieprasīja tūlītēju mieru. Pirmā pasaules kara un pilsoņu kara notikumi Latvijas saimniecībai bija radījuši kolosālus zaudējumus, tā bija viena no teritorijām Eiropā, kura visvairāk cietusi. Tamdēļ jaunā valsts bija ieinteresēta miera noslēgšanā arī no ekonomiskā redzes viedokļa.

Kara stāvoklī ar Latviju bija ne tikai Padomju Krievija, bet arī Vācija, kuras valdība 1919. gada novembrī paziņoja, ka Bermonta karaspēka atliekas pāriet tās aizsardzībā. Starp citu, šim apstāklim bija drīzāk formāls raksturs, jo oficiāli karš nebija pieteikts. Pagaidu nolīgums ar Vāciju bija ratiificēts Latvijas Republikas pasludināšanas sapulcē 1920. gada augustā.

Centoties panākt diplomātisku atzīšanu no Antantes pusēs, Latvijas valdība bija pārliecināta, ka vispirms tai jāradā normālas attiecības ar Krieviju, lai arī tā bija boļševistiska. Oficiālā Latvijas pārstāvju kontaktēšanās ar Padomju valdību sākās 1919. gada rudenī (tas bija drosmīgs solis no Rīgas pusēs, kas visnotaļ bija atkarīga no tolaik varenās Antantes), taču Bermonta avantūras dēļ tie pārtrūka un atjaunojās tikai nākamā gada pašā sākumā. Apto laiku K. Ulmaņa kabineta stāvoklis bija jau manāmi nostabilizējies, viņš bija pratis maksimāli izmantot patriotisko pacēlumu, kas radās atbildes reakcijā pret vācu un baltgvardu interventu ielausanos. Tā kā

tās rīcībā bija armija ar 70 tūkstošiem vīru, latviešu buržuāzija pacentās ātrāk realizēt skaitlisko pārrākumu (Latgales frontē padomju karaspēka bija maz), lai nostiprinātu savas pozīcijas ne diplomātiskā, bet kara ceļā līdz mierīgu sarunu sākumam. Kamēr Latvijas delegācija mēroja ceļu uz Maskavu, latviešu karaspēks pavirzījās tālu uz austrumiem pēc 3. janvāri sākta uzbrukuma, mēneša beigās bija ieņēmis visu Latgali, vietām ieņākot arī Pleskavas un Vitbskas gubernu teritorijas.

1920. gada 30. janvārī noslēgtajam ar Padomju Krieviju pamieram, pēc Latvijas puses neatlaidīga lūguma, bija slepens raksturs, jo baidījās, ka Rietumu valstis to neatbalstīs. Tomēr kara darbība padomju — latviešu frontē turpinājās 1920. gada pirmajā pusē lielāka aktivitāte bija latviešu karaspēkā, sevišķi sākoties padomju un polu karam (aprīlā beigās un jūnijā sākumā).

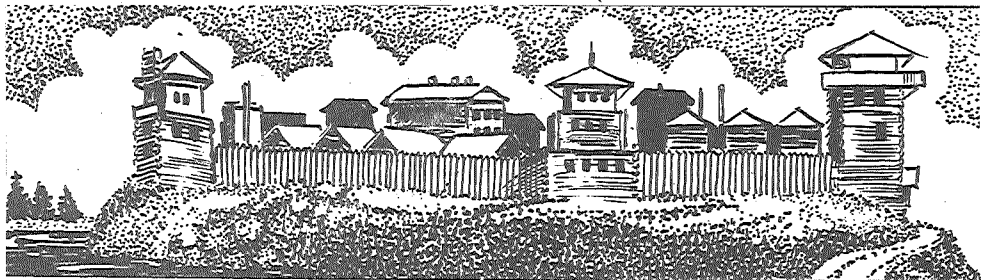
Tādos apstākļos Maskavā 16. aprīlī sākās abu pušu sarunas, lai pilnīgi likvidētu konfliktu. Jāpiezīmē, ka šis pārrunas tika uzņemtas

ar spēcīgu pretdarbību abās pusēs. Latvijas komunistu attieksme pret tām kopumā bija noraidošā, jo padomju varas krišanu savā dzimtenē viņi uzskatīja vien par pagaidu neveiksmi. P. Stucka piemēram rakstīja: «...tas nav galīgais miers, jo par galīgo mieru var būt tikai pasaules revolūcijas uzvara». Neviennozīmīgi šī diplomātiskā akcija tika uzņemta un vērtēta Latvijas politiskajās aprindās. Plaši pazīstamais literāts un politiķis, viens no iespaidīgās Demokrātiskā centra partijas vadītājiem Kārlis Skalbe atzīmēja, ka Latvija kara ugunīs pazaudējusi pusi no savām nacionālajām bagātībām, kas pa lielākajai daļai bija nonākusi Krievijā, bet tā daļa, kas Latvijā bija palikusi pēc 1915. gada evakuācijas, bija «izslaucīta ar lielniecisma slotu». Viņš uzstājās par to, lai Krievija visupirms atgrieztu visus izvestos īpašumus. Daži autoritatīvi Latgales sabiedriskie darbinieki (Fr. Trānsuns, Fr. Kemps, V. Seile un citi) nepiekrīta tam, kādas robežas tika veidotas Austrumlatvijā, pieprasīja turpināt uzbrukumu līdz tam brīdim, kamēr ar

mija būs ieņemusi visus rajonus, kur dzīvo ievērojamā procentā latviešu. Sociāldemokrāti (īpaši viņu līderis Fr. Menders, Latvijas Satversmes sapulces ārpolitikas komisija, priekšsēdētājs, simpātizēja boļševikiem) savukārt tajā pašā laikā enerģiski agitēja par miera drīzāku noslēgšanu. Jāsaka, ar viņu pozīciju šajā tik svarīgajā un nopietnajā jautājumā nedrīkstēja nerēķināties: vēlēšanās viņi bija ieguvuši trešo daļu no balsīm un parlamentā sastādīja lielu frakciju.

Par visai nopietnu faktoru, kas iespaidoja sarunu gaitu, bija padomju un polu karš. Latvijas valdībai bija sabiedroto attiecības ar Poliju (tās armija ļoti izšķirošā mērā palīdzēja izspiest no Latgales sarkano karaspēka daļas). Taču starp sabiedrotajiem netrūka arī dažādu preronu, piemēram, pastāvēja Varšavas teritoriālā pretenzijas uz daļu no lūkstes apriņķa. Tā kā padomju karaspēks sāka sekmīgi realizēt pretuzbrukumus polu frontē, saasinājās domstarpības Antantes sabiedroto vidū.

(Turpinājums sekos.)

Pilskalni raugās uz mums

(Nobeigums. Sākums 23. numurā.)

Senlietām bagātā 12. gs. sieviete bija guldīta papardēs. Uz apavu purngalim tai piesūti bronzas zvārgulīši, kuri skāņēja arī pēc 800 gadiem. Pārējie 13. gadsimta kapi daudz nabadzīgāki ar senlietām. Interesants ir tā sauktais simboliskais kaps. Lai atpirktos no nāves, tika izrakta bedre un tajā likti ziedojumi. Par šādu tradīciju stāsta arī Preiļu rajona tautasdziesmas.

Madalāni atradās Jersikas valsts nomalē, bija nedaudz atpalikušāki par Daugavas un Gaujas pilskalniem. Bet vēl 13. gadsimtā vāciešu te nebija. Jaunie arheologi cēluši gaismā senātni no 1. gadsimta pirms mūsu ēras līdz 13. gadsimtam mūsu ērā, glābusi pieminekļus no bojāejas. Pārskati un tūkstošiem atradumu nodoti Latvijas PSR Vēstures muzejam un Vēstures institūtam Rīgā. Izrakumu rezultāti atspoguļoti Rīgas un Maskavas izdevumos.

Cilvēki no laika gala sapņojuši piekļūt bagātībām, ko slēpi sevi pilskalni. Tie noslēpumaini noraugās uz mums, aicinādami nākt, ja protam, vērt un lasīt to slepenās grāmatu lapas. Būtībā, ne jau fiziskā bagātība piesaistījusi uzmanību, kuru tik greznsirdīgi glābā senātnieki, bet gan to dāņu notikumi, to cilvēku dzīve, kas oims gadu simteniem stāvēja pa tām pašām vietām, pa kurām eiam mēs paši.

Jersikas pilskalns vēsturē minēts ap 1209. gadu. Tāpat kā par lielāko vairumu citu, arī par šo pilskalnu ir teikas un nostāsti. Jersikas pils senāk dzīvojis Visvaldis, kura vadībā bijuši vairāki tūkstoši

cilvēku. Ap pilskalnu agrāk bijuši daudzi avoti, no kuriem tagad saglabājušies tikai daži. Bēgot no vāciešiem, Visvaldis vienā no tiem senlaiku krūzē noglabājis lielu summu zelta naudas. Kad pilskalns pārgājis vāciešu rokās, pili valdījis barons. Pils strādnieki, tūrdami avotu, atraduši Visvalža lielo zelta krājumu. Tā kā viņi bijuši divi vien, baronam nēko nav teikuši. Naudas krūzi aiznesuši un noglabājuši citā avotā. Ja naudu nēmuši, tad pēc zināma laika tikpat liela vērtība bīuši jānoliek atpakaļ. Ja nauda netikusi atlikta, tad nēmējam uz mūžu pārgriezies ģimīs, acis kļuvušas sarkanā un stipri sāpējušas, dažreiz vajadzējis ziedot pat dzīvību. Citam strādnieki arī nedrīkstējuši teikt, kur tā nauda atrodas, tad draudējusi nāve. Pēc šo cilvēku nāves nevienam nav zinājis, kur atrodas nauda, bet viņu pēcnācēji bijuši ar greiziem ģimīiem un sarkanām acīm. Tagad tiem esot jau ceturta paaudze ar tādām pazīmēm.

Pagājuši gadu simteni, par bagātībām laudis aizmirsuši. Bet droši vien, ja šāos avotos sāktu ko meklēt, atrastu daudz vērtīgu lietu, kas liecinātu par mūsu senču dzīvi.

Bet ja nu tomēr tur glābās Visvalža zelta nauda? Cik tā būtu vajadzīga, lai celtu augšā pili ar visiem tās noslēpumiem.

Tāda ideja ir.

Noslēgumā saīsinātā veidā sniedzam J. Graudona, LKP Daugavas Komisijas priekšsēdētāja, vēstures zinātnu doktora pārdomas.

Trīsdesmit latviešu Jersikānu biedrība sen lolo plānu par Jersikas pils atjaunošanu. Kā šī ideja īstenojama?

No vēstures zinām, ka novada pils iekarošana nozīmēja novada pakļaušanu vācu brunnieku un katolu baznīcas varai. Ar Turaidas pils nopostīšanu 1206. gadā vācu iebrucēji uzskatīja lībiešu zemes par pakļautām, un 1207. gadā tās savā starpā sadalīja Rīgas bīskaps un Zobenbrāļu ordenis. Ar Jersikas pils ieņemšanu 1209. gadā beidzās Jersikas novada neatkarība. Pils valdnieks kļuva par Rīgas bīskapa vasali, novada iedzīvotāji tika pakļauti kristietībai. Pēc Sēlpils nopostīšanas 1208. gadā tika pakļauta Sēlija. Poētiski runājot, — degot senču pilīm, to liesmas sadega arī tautas brīvība, bet nekad nav zudušas tautas alkas pēc tās.

Jersikas pilskalns — viens no izcilākajiem Latvijas vēstures pieminekļiem. Pēc vēstures avotiem secināms, ka pils 12. gs. un 13. gs. sākumā bijusi viena Latvijas valstiskā veidojuma centrs. Hronikā minēts Jersikas valdnieks Visvaldis, aprakstīta pils ieņemšana, novada pakļaušana katolu baznīcai un vācu brunnieku varai.

Jersikas pils rekonstrukcijas ideja radusī atbalstī Latvijas Kultūras fondā, par to nākuši terosinājumi LKF Daugavas programmas komisijā. Pils rekonstrukcija būtu nozīmīgs notikums Latvijas kultūras dzīvē, tā stiprinātu tautā sevis apzināšanos. Tā būtu arī lielisks tūrisma objekts Daugavas krastā, lielas satiksmes maģistrāles tiešā tuvumā.

Vēsturiskā 12. — 13. gs. objekta rekonstrukcija stingri prasa vispirms Jersikas pilskalna pamatīgu izpēti, lai iegūtu maksimālu informāciju. Tā kā Jersikas pils bijusi novada valdnieka rezidence, arī viņa karadraudzes dzīvesvieta, tad ap to pastāvēja plaša apbūve un nocietinājumu sistēma. Diemžēl nay rakstītu avotu, no kuriem varētu izziņāt kompleksu apbūvi, atliek vienīgi tā arheoloģiskā izpēte. Tāda Jersikā aizsākta 1939. gadā, bet iegūto zinību maz. Jāveic pilnīga pilskalna arheoloģiskā izpēte.

Cerams, ka Jersikas pilskalna detalizētas izpētes rezultāti kopā ar visā Latvijā un citur izziņāto, kopā ar to pieredzi, ko teorijā un praksē dos pirmā — Arāišu ezermīnes — rekonstrukcija, būs pietiekams pamats Jersikas pils rekonstrukcijai.

Ar nelielu, stimulējošu Latvijas Kultūras fonda atbalstu Jersikas pilskalna arheoloģiskie izrakumi sākas 1990. gadā. Toš vadīs vēstures zinātnu doktors, LZA korespondētājloceklis E. Mugurevičs.

ATELA: Jersika. A. Gusara gleznas reprodukcija.

Pie visa vainīgs deficīts

Redakcijā teklīda baumas, ka Riebiņu veikala rūpniecības preču nodaļai otrdienu pēcpusdienās atvedot pilnu furgonu ar precēm, bet trešdienu rītos, kad atver veikalu, no tām vairs neesot ne smakas. Toties otrdienu vakaros piebraucot vieglās mašīnas, un Ciekurkalna tirgū pēc tam mums domātās preces varot nopirkt par paaugstinātām cenām.

Vaļ nebūtu saprātīgi, lai novērstu šādas nelāgas aizdomas, preču pieņemšanas stundās lūgt būt klāt veikala komisiju, kas tika demokrātiski ievēlēta plašā iedzīvotāju sapulcē — jautājam tirdzniecības centra rūpniecības preču nodaļas vadītāji SILVIJAI VULANEI.

Sākumā jau tā arī rīkojāmies. Bet tagad komisijas locekļi uz preču pieņemšanu vairs nenāk — saka: viņiem pārmetot, ka paši izpirkuši visu atvesto

pirms veikala atvēršanas. Cilvēki nesaprot, ka furgonā mūsu nodaļai ir tikai pavisam neliela daļa no veduma. Rādām pavadzīmes — netic.

Kļūst vēl arī tādas baumas: bāzē esot viss, tur preces pieturot un pārdojot spekulantiem, nevis vedot uz veikaliem.

Nezinu gan, kad pēdējo reizi biju uz preču atlasī, redzēju: bāzē ir pat tukšāka nekā šobrīd mūsu veikals. Tur pavisam nopietni sāk domāt par štatu samazināšanu. Lai šajā lietā ienestu kaut kādu skaidrību, vajadzētu, lai vismaz tirdzniecības darbiniekiem būtu informācija, kur preces paliek, kāpēc to nav.

Kā redzat, problēmas risinājums tādā jāmēk: augstākās instancēs. Bo riebīnējiem varam ieteikt: ja nu paši vēlējat veikala komisiju, tad uzticeties tai. Citas izejas šajā gadījumā nav.

Redaktors A. RANCANS

KINO AUGUSTA

12. «Dodiet vīru Annal Dzakeo!», Itālija.
13. «Politisko tēlu autors», ASV.
14. «Vienpatis», Francija.
15. «Zvaigzne, cilvēks», ASV.
16. «Atriebība un likums», Indija.
17. «Kamuraska», Kanāda, Francija.
19. «Dēkas ar akmeni», ASV.
20. «Dējā vu (Jau biis)», Polija.
21. «Mcenskas apriņķa

- lēdija Makbeta», «Mosfilm».
22. «Glorija», ASV.
23. «Amerika kā jau Amerika», Ungārija.
24. «Grāfs Monte Kristo», I un II sērija, Francija, Itālija.
26. «Uzplūdi», Austrālija.
27. «Divas bultas», «Mosfilm».
28. «Ilgā prombūtne», I un II sērija, Indija.
29. «Maskas», Francija.
30. «Hons Gil Dons», Koreija.
31. «Sāpe», Bulgārija.
- Sākums plkst 21.00.

SVEICAM

kāzu dienā GUNU BIKOVSKU un ERIKU JONĀNU, no visas sirds vēlam jums laimi, savstarpēju mīlestību, uzticību un visu, to labāko dzīvē!

Agrofīrmas «Sarkanais Oktobris» kolektīvs

LIDZJŪTĪBA

Izsakām dziļu līdzjūtību radiem un tuviniekiem sakarā ar ANTONA RAN-DARA nāvi.

Agrofīrmas «Sarkanais Oktobris» kolektīvs